

การคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีในประเทศไทย

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์*

บทคัดย่อ

เด็กอายุไม่เกิน 10 ปีต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด มีบทบัญญัติยกเว้นโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 “เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” ถือว่าเป็นเด็กที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา 40 (3) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ประเทศไทยมีกฎหมายบัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กกระทำผิดที่มีอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญาไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ครอบคลุมหลักการสำคัญตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 แต่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการทำให้การคุ้มครองสิทธิเด็กยังไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ในหลักการของกฎหมาย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ผลการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะดังนี้ กรณีเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีที่ต้องกล่าวหาว่ากระทำความผิด เป็นเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา กฎหมายได้บัญญัติยกเว้นโทษ โดยให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการคุ้มครองดูแลสวัสดิภาพเด็กคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงควรเป็นหน่วยงานเจ้าภาพที่จะเข้ามาคุ้มครองดูแลเด็กกลุ่มนี้นับตั้งแต่ทราบเรื่อง และควรมีการประชุมทำความเข้าใจเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็กกระทำผิดอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา โดยทำเป็นบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน (MOU) รวมทั้งมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางการบริหารไว้ในงานวิจัยนี้

คำสำคัญ: สิทธิเด็ก, การคุ้มครอง, เด็กกระทำผิด, เด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา, สวัสดิภาพ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพันธกิจหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารกระบวนการยุติธรรม)

Protecting the Rights of Juvenile Offenders under the Age of Ten in Thailand

Siriporn Kaukulnarak

Abstract

Thai law prohibits the prosecution of juvenile offenders under age 10. Section 73 of the Thailand - Penal Code, B.E. 2499 (1956) states that a “child not yet over ten years of age shall not be punished for committing what is provided by the law to be an offence.” A child is defined as someone requiring protection under Section 40 (3) of The Child Protection Act B.E. 2546 (2003). (The Act) While Thai law protects childrens’ rights, according to principles of The United Nations Convention on the Rights of the Child (1989), several problems remain in resolving certain issues.

In the case of children under the age of 10 who have been accused of wrongdoing, the court’s main duty is to protect the childrens’ welfare. The Department of Children and Youth, a dependent department of the Ministry of Social Development and Human Security, should therefore be the host agency to protect this group of children from exploitation. Meetings should be held to establish common practice between agencies working with juvenile offenders who have not yet reached the age where criminal penalties are prescribed. Memorandums of agreement between relevant departments (MOU) would clarify such practice and definitions. Other suggestions for improving legal and administrative measures are offered as well in this research.

Keywords: Children’s rights, Protection, Juvenile offender, Children under the age of criminal responsibility, Child welfare

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ หากได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัยย่อมจะเป็นประชากรที่มีคุณภาพแก่สังคมในอนาคต นานาอารยประเทศได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้ให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ซึ่งมีหลักการสำคัญว่าการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะกระทำโดยสถาบันสังคมสงเคราะห์ของรัฐหรือเอกชน ศาลยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายบริหาร หรือองค์กรนิติบัญญัติ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก (The best interests of the child shall be a primary consideration)

การกระทำความผิดของเด็ก (Juvenile Delinquency) โดยเฉพาะเด็กเล็กที่อายุน้อยอาจไม่ได้เกิดจากความตั้งใจ อันเนื่องมาจากความรู้สึกทำไม่ถึง การขาดวุฒิภาวะ ขาดความยับยั้งคิด เกิดจากความสุขสนทน อยากรู้อยากลอง ทำตามกลุ่มเพื่อน รวมทั้งขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจากครอบครัวจึงเป็นเหตุให้เด็กพลั้งพลาดหรือถูกชักจูงให้ไปกระทำความผิดได้ง่าย ดังที่มีรายงานระบุว่ามีการนำเด็กอายุเพียง 10 ขวบเข้าร่วมในกระบวนการค้ายาเสพติด (ศิรินันท์ กิตติสุขสถิตและคณะ, 2554: 21) ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กในการรับผิดทางอาญา เพิ่มจากอายุ 7 ปีเป็น 10 ปี ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ความว่า “เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปีกระทำการอันกฎหมาย

บัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย (2554: 54) ระบุในรายงานปีพ.ศ.2554 ว่า การปรับปรุงกฎหมายการเพิ่มอายุขั้นต่ำการรับผิดทางอาญาจาก 7 ปีเป็น 10 ปีทำให้เด็กกว่า 300 คนต่อปีสามารถออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและเข้าสู่ระบบการคุ้มครองเด็กซึ่งเด็กจะได้รับการดูแล ที่สำคัญคือต้องมีมาตรการในการป้องกันและการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดภาวะความเสี่ยงที่เด็กและเยาวชนจะกลายเป็นผู้กระทำความผิด ระบบยุติธรรมและระบบคุ้มครองเด็กต้องร่วมมือกัน เพื่อแก้ปัญหาซึ่งเป็นสาเหตุของการกระทำความผิดของเยาวชน และส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการบริการด้านการฟื้นฟูและการช่วยเด็กคืนสู่สังคม

เด็กที่มีอายุก่อนความรับผิดชอบทางอาญาซึ่งได้แก่เด็กที่มีอายุไม่เกิน 10 ปีที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตาม มาตรา 40 (3) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 แต่เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจวิธีดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนดและยังขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีปัญหาหลายประการในการดำเนินการและกระบวนการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อาทิ ผู้ปฏิบัติงานบางส่วนยังขาดความเข้าใจการปฏิบัติตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่พนักงานคุ้มครองเด็กไม่ได้รับการส่งตัวเด็กมาจากชั้นพนักงานสอบสวน ทำให้เด็ก

เหล่านี้ไม่ได้รับการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับการคุ้มครอง
สวัสดิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและสิทธิที่
เด็กควรจะได้รับ อีกทั้งยังไม่มีการศึกษารวบรวม
ข้อมูลที่เป็นระบบถึงกระบวนการคุ้มครองเด็กที่
กระทำความผิดเมื่อมีอายุไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทาง
อาญา

ดังนั้นการศึกษาถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กที่
กระทำความผิดเมื่ออายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษ
ทางอาญารั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจถึงลักษณะ
ของปัญหาในทางปฏิบัติ และเสนอแนวทาง
มาตรการในการดูแลและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
ไม่ให้ไปกระทำผิดซ้ำ อีกทั้งเพื่อรักษาประโยชน์
สูงสุดของเด็กและเยาวชนให้มีโอกาสเติบโตและ
พัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

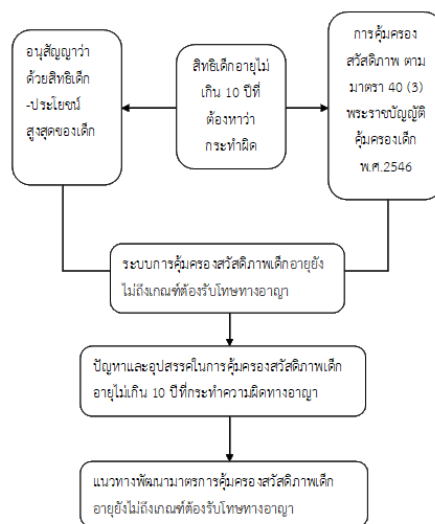
1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ
เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่กระทำความผิด ตาม
หลักกฎหมายระหว่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงวิธีปฏิบัติตามขั้นตอนทาง
กฎหมายต่อเด็กที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทาง
อาญา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง
กฎหมาย และวิธีการปฏิบัติเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็ก
อายุไม่เกิน 10 ปีที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติ
เป็นความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษทางอาญา

วิธีการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้ง
ภาษาไทยและต่างประเทศ ได้แก่ หนังสือ กฎหมาย
รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์
และข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางอิเล็กทรอนิกส์
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กกระทำ
ผิดอายุไม่เกิน 10 ปี จำนวน 8 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้าน
สิทธิเด็ก 1 ท่าน และกรณีศึกษา จำนวน 5 ราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

(Conceptual Framework)

ผลการศึกษา

โดยทั่วไปบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิด อาญา ผู้ได้รับความเสียหายหรือตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด ย่อมต้องการได้รับความเป็นธรรม ภายใต้กฎหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่าเด็กที่กระทำความผิดทางอาญานั้น เกิดจากความบกพร่องในเรื่องความรู้ผิดชอบในการที่จะแยกแยะถูกผิด เนื่องจากเป็นผู้ที่ยังไม่มีวุฒิภาวะดังเช่นผู้ใหญ่ การลงโทษผู้ไม่รู้ผิดชอบย่อมไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ จึงมีหลักการยกเว้นโทษหรือลดโทษแก่เด็กและเยาวชนในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73-76 ซึ่งเป็นบทบัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชน อันเนื่องมาจากความอ่อนด้อยด้วยอายุและวุฒิภาวะ ดังนั้นการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและสังคมให้มีความสมดุลกันถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของรัฐ

กรณีเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด มีบทบัญญัติยกเว้นโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 “เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” ทั้งนี้เด็กที่มีอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญาซึ่งได้แก่เด็กอายุไม่เกิน 10 ปีที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เป็นเด็กที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตาม มาตรา 40 (3) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

การปฏิบัติต่อผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี หรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา

ประกอบด้วยวิธีการปฏิบัติที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรกเพื่อพิสูจน์ว่าเด็กนั้นเป็นผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายหรือไม่ โดยมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่ การจับ การควบคุมตัวเด็ก การตรวจสอบการจับในกรณีที่มีการจับกุมตัวเด็ก การสอบปากคำเด็กเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบสำนวนของพนักงานสอบสวน ประการที่สองเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เป็นกระบวนการหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเป็นรายบุคคล โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็กจะทำการสืบค้นถึงสาเหตุของพฤติกรรม การดูแลป้องกันมิให้เด็กไปก่อเหตุร้ายซ้ำ รวมทั้งหามาตรการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ในทำนองเดียวกันขึ้นอีก โดยให้การสงเคราะห์เด็กและครอบครัว หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมเป็นการเฉพาะสำหรับเด็กแต่ละราย ทั้งนี้มีหลักการสำคัญคือ การปฏิบัติใดๆที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการคุ้มครองเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

1. หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก

การดำเนินการและการปฏิบัติทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับเด็ก มีที่มาจากหลักการสำคัญ หลักการแรกคือ หลักการตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) ให้การรับรองว่า “เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างกลมกลืนและเต็มที่ เด็กควรเติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัวในบรรยากาศแห่งความผาสุก ความรักและความเข้าใจ” หลักการ

ที่สองคือ หลักการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (The Best Interest of the Child) ตามข้อ 3 (1) “การกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะโดยสถาบันสังคมสงเคราะห์ของรัฐหรือเอกชน ศาลยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายบริหารหรือองค์กรนิติบัญญัติ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก” เป็นหลักที่ให้ความคุ้มครองประโยชน์สูงสุดในทุกเรื่องเกี่ยวกับเด็ก นับเป็นหลักการสำคัญ ที่ต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติต่อเด็กทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

2. กฎหมายเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีที่กระทำผิดทางอาญา

มีบทบัญญัติรับรองสิทธิเด็กในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน รวมทั้งบัญญัติไว้ในกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73
- 2) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

2.1) ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย วิธีการให้การสงเคราะห์เด็ก พ.ศ.2547

2.2) กฎกระทรวง กำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. 2549

2.3) กฎกระทรวง กำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ พ.ศ. 2549

2.4) กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ.2549

2.5) ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา พ.ศ. 2555

3) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

3. การปฏิบัติตามขั้นตอนทางกฎหมายต่อเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา

เมื่อเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด จะไม่ถูกนำตัวเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เนื่องจากอายุไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา กฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 40 (3) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ.2549 (1) ได้แก่ เด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา

การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญานั้น ตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 บัญญัติให้เป็นไปโดยระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติได้

ออกระเบียบคือ “ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา พ.ศ.2555” โดยมีสาระสำคัญข้อ 5 “ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแต่อายุไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา ตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไว้ทำการสอบสวน ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนที่จะมอบตัวเด็กให้อยู่ในความปกครองดูแลของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย หรือมอบตัวเด็กให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่เด็กไม่มีบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย เพื่อดำเนินการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก”

4. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กกระทำความผิดกรณีเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี

4.1 ปัญหาด้านกฎหมาย

4.1.1 ปัญหาในชั้นการจับกุม ควบคุมตัว

กรณีผู้ต้องหาเป็นเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี หากเป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบของพนักงานสอบสวน และเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก พนักงานสอบสวนว่ากล่าวตักเตือนเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือผู้แทนองค์กรซึ่งเด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย ถ้าเด็กสำนึกในการกระทำ และบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กนั้น

อาศัยอยู่ด้วย สามารถดูแลเด็กได้ ก็ให้งดการสอบสวนและปล่อยตัวไป (มาตรา 69/1 วรรคหนึ่ง วรรคสอง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553) เด็กกลุ่มนี้ถูกปล่อยตัวไป โดยไม่มีการแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กทราบเรื่อง ซึ่งอาจเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงและหรือเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ โดยการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของมาตรา 73 ประมวลกฎหมายอาญา ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหาเด็กอายุไม่เกินสิบปีทุกกรณีให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

4.1.2 ปัญหาการสอบถามเบื้องต้นในชั้นพนักงานสอบสวน

ตามมาตรา 70 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ.2553 บัญญัติว่า กรณีผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนและคดีนั้นต้องพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้พนักงานสอบสวนรีบสอบถามเด็กหรือเยาวชนในเบื้องต้นแล้วแจ้งให้ผู้ปกครองเด็กและผู้อำนวยการสถานพินิจฯทราบ และกำหนดวิธีการสอบถามเด็กต้องกระทำในสถานที่ที่เหมาะสม ไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่น จัดหาลำโพงให้ เป็นต้น ซึ่งผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนและคดีนั้นต้องพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวคือ ผู้ต้องหาที่มีอายุเกินกว่า 10 ปีแต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ตามคำนิยามในมาตรา 40 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553 ดังนั้นจึงยังไม่มียกข้อยกเว้นวิธีการปฏิบัติในชั้น

สอบสวนกรณีผู้ต้องหาเป็นเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีหรืออายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญาไว้เป็นการเฉพาะซึ่งพนักงานสอบสวนได้นำวิธีการตามมาตรา 70 มาปรับใช้โดยอนุโลมในทางปฏิบัติ

4.1.3 ปัญหาการตรวจสอบการจับ

เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี ต้องนำตัวเด็กไปตรวจสอบการจับที่ศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ยังไม่มีความหมายบัญญัติวิธีการปฏิบัติเพื่อคุ้มครองเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีไว้เป็นการเฉพาะ

4.1.4 ปัญหาในชั้นการสอบสวน

ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการสอบสวนกรณีผู้ต้องหาเป็นเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีหรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา

4.2 ปัญหาด้านบุคลากรและการบริหาร

4.2.1 ปัญหาด้านบุคลากร

(1) หน่วยงานด้านการสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ปัญหาด้านทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ยอมทำคดีเกี่ยวกับเด็กกระทำผิด เนื่องจากกฎหมายกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กกระทำผิดและมีขั้นตอนมาก มีรายละเอียดแตกต่างจากผู้ใหญ่ ทำให้ไม่ยอมทำคดีเกี่ยวกับเด็กโดยไม่คิดว่าเด็กที่จะต้องได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือหรือสิทธิของเด็ก นอกจากนี้ฝ่ายผู้เสียหายมักไม่ติดใจเอาเรื่องเพราะเห็นว่าเป็นเด็ก บางรายผู้ปกครองยอมชดเชยค่าเสียหายแล้ว ทั้งสองฝ่ายพึงพอใจต่อกันแล้วแยกย้ายกันกลับ ซึ่งตรงนี้ไม่มีใครคิดว่าจะต้องแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็ก

ปัญหาด้านกำลังพลมีน้อย พนักงานสอบสวนต้องทำคดีทุกประเภทและมีคดีเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน จึงอาจไม่ให้ความสำคัญกับคดีเกี่ยวกับเด็กหรือไม่ยอมทำคดีเด็กซึ่งมีขั้นตอนยุ่งยากกว่าคดีของผู้ใหญ่

ปัญหายังขาดความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายคุ้มครองเด็กน้อย ยังขาดระเบียบที่วางแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

(2) หน่วยงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การขาดความรู้ความเชี่ยวชาญของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการทำงานกับเด็กกระทำผิด ความผิด เนื่องจากส่วนใหญ่จะคุ้นเคยและมีประสบการณ์ทำงานกับเด็กที่เป็นผู้เสียหาย หรือเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำให้เกิดความเสียหาย หรือเป็นเด็กที่ต้องได้รับการสงเคราะห์

จำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กมีไม่เพียงพอ

พนักงานเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือไม่ทราบว่ามีการแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ

4.2.2 ปัญหาการบริหาร

(1) หน่วยงานด้านการสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สถานที่และอุปกรณ์ไม่พร้อมในการปฏิบัติงาน การสอบปากคำเด็กต้องใช้สถานที่ที่เป็น

สัดส่วน มีการบันทึกวิดีโอ ซึ่งยังมีปัญหาความไม่พร้อมของหน่วยงานที่จะต้องจัดสถานที่เป็นส่วนส่วน บางแห่งไม่มีอุปกรณ์เพื่อใช้บันทึกวิดีโอ

การติดต่อเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพเข้าร่วม สอบปากคำเด็ก ไม่สามารถมาได้ในทันทีที่ติดต่อ ยาก กฎหมายจำกัดเวลา 24 ชั่วโมง เป็นอุปสรรค เพราะต้องรอทางอัยการและสหวิชาชีพจาก หน่วยงานอื่น

(2) หน่วยงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพ เด็ก กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ปัญหาการไม่ได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน เมื่อมีผู้ต้องหาเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษ ทางอาญา พนักงานสอบสวนเป็นหน่วยงานแรกที่พบตัวเด็กผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิด เมื่อไม่มีการแจ้งจากตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กจึงไม่ทราบเรื่อง ทำให้เด็กไม่ได้รับการประเมินเพื่อดำเนินการคุ้มครอง สวัสดิภาพตามสิทธิที่ควรจะได้รับ

ปัญหาการบริหารเชิงโครงสร้าง ยังขาด การเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่เพื่อรองรับ การปฏิบัติงานนี้ โดยเฉพาะในด้านความเชี่ยวชาญ การทำงานกับเด็กกระทำผิด

การทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ยังมีความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีองค์กรหรือ หน่วยงานที่ทำงานร่วมกันแตกต่างกัน ในพื้นที่ ต่างจังหวัดยังมีข้อจำกัดเรื่องหน่วยงานที่ทำงาน ร่วมกันในลักษณะสหวิชาชีพ

หน่วยงานของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ยังขาดความพร้อมในเรื่องสถานที่เพื่อรองรับเด็กที่มี

ปัญหาพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมาย ยังมีไม่เพียงพอ และมีข้อจำกัดด้านการจัดโปรแกรมบำบัดแก้ไขเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่มีพฤติกรรมร้ายแรงจำเป็นต้องแยก จากเด็กอื่น

อภิปรายผล

การคุ้มครองสิทธิเด็กกระทำผิดอายุไม่เกิน 10 ปีหรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญาของ ประเทศไทย มีบทบัญญัติในกฎหมายหลายฉบับ ครอบคลุมหลักการสำคัญตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ เด็ก ค.ศ. 1989 โดยเฉพาะหลักการคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของเด็กสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ วรินทร์ภักดิ์ ขาวสิทธิวิงษ์ (2559:126) และทิต ยารณณ์ ดีแก้ว (2559:120) พบว่า พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กำหนดให้เด็กต้องได้รับ การปฏิบัติโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและ ไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการบำบัด พินิจฟูสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพอย่างไรก็ตามยังมีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการกล่าวคือ

1. ปัญหาด้านกฎหมาย มีบทบัญญัติบาง ประการยังไม่เหมาะสม ควรมีการแก้ไขปรับปรุงใน บางมาตราสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมนทิพย์ จิตสว่าง (2555:243) พบว่า ข้อกำหนดของกฎหมาย บางประการเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของ ตำรวจเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มี ข้อเสนอแนะควรปรับแก้กฎหมาย รวมทั้งระเบียบ ปฏิบัติขั้นตอนการปฏิบัติงานของตำรวจให้เอื้อต่อ การปฏิบัติงานเช่นเดียวกับผลการศึกษาของพิชญ์สนี วงศ์ปราโมทย์ (2557:101) อุษากร ภูววิทยพันธ์ (2557:118) และวรินทร์ภักดิ์ ขาวสิทธิวิงษ์

(2559:126) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด

2.ปัญหาด้านบุคลากรและการบริหาร ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับเด็กกระทำผิดอายุไม่เกิน 10 ปีหรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญามีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องน้อย อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ สถานที่และอุปกรณ์ไม่พร้อมยังไม่มียุทธศาสตร์รองรับ โดยเฉพาะสำหรับเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญาปัญหาขาดการส่งต่อระหว่างหน่วยงานตำรวจกับหน่วยงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนทิพย์ จิตสว่าง (2555:239-246) พบว่า ตำรวจผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะพนักงานสอบสวนมีคดีที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลาให้ความสำคัญกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเท่าที่ควร การขาดความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553 โดยมีข้อเสนอแนะทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจ คือ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ.2553 การเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ การปฏิบัติงานของตำรวจร่วมกับสหวิชาชีพโดยดำเนินงานในลักษณะการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพอื่นๆในชุมชน และการพัฒนาระบบการทำงาน ผลการศึกษาของอนุชัย เล็กบำรุง (2555:36) พบว่า ในชั้นตรวจค้นจับกุม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ

เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาของอุษณีย์ ธีระภาคเสถียร (2557:117) พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณครึ่งหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ.2553 ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาของทิตยาภรณ์ ดีแก้ว (2559:131) พบว่า บุคลากรมีปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 บุคลากรบางตำแหน่งไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ไม่ทราบว่าตำแหน่งที่ตนปฏิบัติงานอยู่เป็นบุคลากรที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 รวมทั้งไม่มีความเข้าใจวิธีการหรือขั้นตอนในการปฏิบัติงานตามกฎหมายทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลการศึกษาของนัฐพล ชมภูนิช (2559:112-117) พบว่า พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาเด็กและเยาวชน โดยมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาเด็กและเยาวชนในคดีอาญา ได้แก่ การขาดสถานที่เฉพาะและเหมาะสมในการควบคุมตัวผู้ต้องหาเด็กและเยาวชน การขาดพนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญในการสอบสวนเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ผลการศึกษาของทองวันทร์ภักดิ์ ขาวสิทธิวงศ์ (2559:126) ทิตยาภรณ์ ดีแก้ว (2559:132) และพิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์ (2557:101-103) ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหา

ในทางปฏิบัติด้านการบริหาร เช่น พนักงานสอบสวน ต้องจัดสถานที่เป็นสัดส่วนในระหว่างควบคุมตัวเด็ก และเยาวชน จัดการประชุมสัมมนาหรืออบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน เป็นต้น ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเด็กกระทำผิดอายุไม่เกิน 10 ปีหรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา มีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกลุ่มนี้ เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองสิทธิในภาคปฏิบัติได้อย่างแท้จริงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักการตามกฎหมายและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทางพัฒนามาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีที่ต้องหาว่ากระทำผิด หรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา

กรณีเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีต้องกล่าวหาว่ากระทำผิด เป็นเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา กฎหมายได้บัญญัติยกเว้นโทษ โดยให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการคุ้มครองดูแลสวัสดิภาพเด็กคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงควรเป็นหน่วยงานเจ้าภาพที่จะเข้ามาคุ้มครองดูแลเด็กกลุ่มนี้นับตั้งแต่ทราบเรื่อง แต่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติว่าพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กไม่ได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน จึงทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กไม่

ทราบเรื่อง รวมทั้งเด็กไม่ได้รับสิทธิในการดูแลคุ้มครองสวัสดิภาพ ซึ่งเด็กเล็ก ๆ ในวัยนี้ยังด้อยด้านวุฒิภาวะ ไม่อาจเข้าใจความหมายของการกระทำหรือผลที่เกิดขึ้น ถูกปล่อยปละละเลยหรือขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม เด็กเหล่านี้มีปัญหาในด้านต่าง ๆ อันอาจจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ

จากเจตนารมณ์ตามหลักแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ที่มุ่งให้การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีที่ต้องกล่าวหาว่ากระทำผิดหรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา ได้ถูกนำมาปฏิบัติได้อย่างแท้จริง หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องได้แก่ (1) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (3) สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด ควรมีการประชุมร่วมกัน โดยให้มีการทำความเข้าใจกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ของแต่ละองค์กรให้ชัดเจน จัดทำแนวปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็กกระทำผิดอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา โดยทำเป็นบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน (MOU) รวมทั้งแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ยังควรแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 2 มาตรการ คือ มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางการบริหาร ดังนี้

1.1 มาตรการทางกฎหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีต้องกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญามีอยู่หลายฉบับ รวมทั้งมีบทบัญญัติบางประการยังไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ จึงเห็นสมควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติในมาตราที่เกี่ยวข้อง

อนึ่งการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่ผู้วิจัยได้เสนอไว้นี้ เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมต่อผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องและสภานิติบัญญัติที่จะพิจารณาปรับแก้ไขในมาตราใดหรือตัดตอนเพิ่มเติมถ้อยคำประการใดให้เป็นไปตามมติข้อพิจารณาของที่ประชุมดังกล่าว

1.1.1 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีข้อเสนอเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

(1) มาตรา 70 โดยเพิ่มข้อความในวรรคท้าย ความว่า

(วรรคสี่) “กรณีบุคคลซึ่งถูกจับหรือต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ถูกเรียกมา ส่งตัวมา เข้าหาพนักงานสอบสวนเอง มาปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน หรือมีผู้นำเข้ามามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กทันที และทำการสอบถามเบื้องต้นตามวรรคหนึ่ง โดยให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก และหรือบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลที่เด็ก

ไว้วางใจร่วมอยู่ด้วย เพื่อให้เด็กได้ติดต่อสื่อสารหรือปรึกษาหารือได้”

(2) มาตรา 72 โดยเพิ่มข้อความในวรรคท้าย ความว่า

(วรรคสี่) “กรณีผู้ถูกจับเป็นบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พนักงานสอบสวนอาจมอบตัวผู้ถูกจับให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก และส่งให้นำตัวไปยังศาลภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนภายหลังถูกจับ”

(3) มาตรา 73 โดยเพิ่มข้อความในวรรคท้าย ความว่า

(วรรคห้า) “การตรวจสอบการจับตามวรรคหนึ่ง กรณีเป็นบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก และหรือบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลที่เด็กไว้วางใจร่วมอยู่ด้วย เพื่อให้เด็กได้ติดต่อสื่อสารหรือปรึกษาหารือได้”

(4) มาตรา 75 โดยเพิ่มข้อความในวรรคท้าย ความว่า

(วรรคห้า) “ในการแจ้งข้อหาและการสอบปากคำบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้มีพนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก และหรือบุคคลที่เด็กร้องขอร่วมอยู่ด้วย เพื่อให้เด็กได้ติดต่อสื่อสารหรือปรึกษาหารือได้ และให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามมาตรา 133 ทวิ

วรรคหก แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

1.1.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ โดยเพิ่มข้อความในวรรคท้ายความว่า

(วรรคหก) “กรณีผู้ต้องหาเป็นเด็กอายุไม่เกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนคดีในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก พนักงานอัยการ และหรือบุคคลที่เด็กร้องขอร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็ก และในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็กเห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็กเป็นการเฉพาะ ตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวนโดยมิให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวน และห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร และในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก พนักงานอัยการ บุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการถามปากคำพร้อมกันได้ ให้พนักงานสอบสวนถามปากคำเด็ก โดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งดังกล่าวอยู่ร่วมด้วยก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลอื่นไว้ในสำนวนการสอบสวน”

1.1.3 ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด

แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา พ.ศ. 2555 โดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อความดังนี้

“ข้อ 5 ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแต่อายุไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญาตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ไว้ทำการสอบสวน ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบทันทีทั้งนี้ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เพื่อดำเนินการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก”

1.1.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กในระดับท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดกลไกเชิงบริหารในการทำงานเพื่อคุ้มครองเด็กบัญญัติไว้ในกฎหมาย

1.2 มาตรการทางการบริหาร มีข้อเสนอดังนี้

1.2.1 ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเด็กกระทำผิดที่มีอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 พระราชบัญญัติศาล

เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแต่อาຍยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา พ.ศ. 2555 และคำสั่งหรือระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานกับเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา

1.2.2 กรมกิจการเด็กและเยาวชน ควรจัดการอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการทำงานด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การปรับพฤติกรรมเด็ก การให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่หรือผู้ปกครองในการดูแลเด็กตามมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น

1.2.3 ควรเพิ่มอัตรากำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก ให้มีจำนวนเพียงพอรองรับกับปัญหาและปริมาณของเด็กที่ต้องได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ

1.2.4 กรมกิจการเด็กและเยาวชน ควรเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำงานแบบเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็ก โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ภาคส่วนต่างๆได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานทั้งในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญา

1.2.5 กรมกิจการเด็กและเยาวชน ควรมีหน่วยงานโดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ดูแลเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมกระทำความผิดกฎหมาย หรือเด็กกระทำความผิดที่มี

อายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา โดยจัดให้มีโปรแกรมบำบัดแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเฉพาะของเด็กแต่ละราย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร การให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่หรือผู้ปกครองในการดูแลเด็ก เป็นต้น

1.2.6 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดตั้งหน่วยงานโดยเฉพาะเพื่อรับผิดชอบทำคดีเกี่ยวกับเด็ก คดีความรุนแรงในครอบครัว โดยมีพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาเด็กและกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

1.2.7 ควรจัดทำแนวปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานกับเด็กกระทำความผิดที่อายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา โดยทำเป็นบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน (MOU) ได้แก่ (1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (3) สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด

1.2.8 ควรจัดท้ระบบฐานข้อมูล จัดเก็บข้อมูลเด็กกระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี หรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(3) สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด ให้สามารถเชื่อมต่อบบบข้อมูลระหว่างเครือข่ายในการประสานงาน รวมทั้งมีฐานข้อมูลสถิติที่สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายและแผนงานป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และการปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่อง

1. กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน กระทำความผิดในกรณีที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบของพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่น
2. การชดเชยเยียวยาผู้เสียหายจากผลการกระทำผิดของเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีหรือเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์รับโทษทางอาญา

บรรณานุกรม

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2553). ผลที่ผู้ต้องหาเด็กได้รับภายหลังการแก้ไขกฎหมายเพิ่มอายุความรับผิดชอบทางอาญา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดซี.เอ็ม.เอส ดิจิตอลปริ้นท์ออฟปี.
- คณิต ฒ นคร. (2554). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2553). กฎหมายอาญาวาดด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ทิตยาภรณ์ ดีแก้ว. (2559). การศึกษาประสิทธิภาพกลไกการคุ้มครองเด็กของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ภายใต้การปฏิบัติงานของบ้านพักเด็กและครอบครัว: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัฐพล ขมภูนิช. (2559). การพัฒนาบทบาทของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาเด็กและเยาวชนในคดีอาญา ศึกษาเฉพาะกองบัญชาการตำรวจนครบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์. (2557). ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรินทร์ลักซ์ ขาวสิทธิวงศ์. (2559). การคุ้มครองเด็กภายใต้หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก: ศึกษากรณีการแยกเด็กออกจากครอบครัว (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิตและคณะ. (2554). โครงการศึกษาสภาพปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายของประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุนทิตพย์ จิตสว่าง. (2555). กระบวนการดำเนินการป้องกันปราบปรามและดำเนินการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีของตำรวจเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย. (2554). การวิเคราะห์สถานการณ์เด็กและสตรี พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.

อนุชัย เล็กบำรุง. (2555). ปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว: ศึกษาเฉพาะกองบัญชาการตำรวจนครบาล. หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

อุษณีย์ ธีระภาคเสถียร. (2557). ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553: ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 และ 7 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Feridun Yenisey. (2007). *Age of Criminal Responsibility in Terms of Comparative Law and Alternative Sanctions for Children Under the Age of Criminal Responsibility*. This report is an outline based on a report dated May 2007, p.7.

Frieder Dunkel. (2014). "Juvenile Justice Systems in Europe- Reform developments between justice, welfare and new punitiveness". *Kriminologijos studijos*, vol.1, p.44.

Joseph Goldstein, Albert J. Solnit, Sonja Goldstein, Anna Freud. (1996). *The Best Interests of The Child: The Least Detrimental Alternative*. New York: The Free Press.